У нумары: СЛАЎНЫЯ ЛЮДЗІ ПАДЛЯШША ○ ТРЫВОГА ○ РАПЭПТ СУПРО Ь КУЛЫ

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВ

№ 30 (285) | ГОД VII | 29 ЛІПЕНЯ 1962 | ЦАНА 60 ГР

ВЕСТКІ з БССР

ЖЫЦЦЕ І СПРАВЫ БЕЛАРУСКАЙ МОЛАДЗІ

У ходзе камуністычнага будаўніцтва паміж савецкімі людзьмі, і ў прыватнасці паміж моладдзю, складваюцца і развіваюцца новыя адносіны. У рэспубліцы шырокае распаўсюджанне атрымаў рух пад дэвізам: вучыцца, жыць і працаваць па-камуністычнаму. Пад гэтым дэвізам у Беларусі працуе цяпер звыш 400 тысяч камсамольцаў і маладых рабочых.

Камсамольцы і моладзь Беларусі горача адгукнуліся на заклік партыі паехаць ў раёны новабудоўляў і асваення цаліны. Каля 90 тысяч беларускіх хлапцоў і дзяўчат паспяхова цяпер працуюць у Сібіры і на Далёкім Усходзе, на Крайняй Поўначы і на цаліне.

Выдатна таксама працуе беларуская моладзь на ўдарных камсамольскіх пабудовах Беларусі, якіх у рэспубліцы звыш 50.

Шмат сіл і энергіі аддае моладзь Беларусі развіццю сельскай гаспадаркі. Толькі за апошнія два гады ў жывёлагадоўлю пашло працаваць звыш 40 тысяч камсамольцаў і моладзі.

Моладзь Беларусі не толькі добра працуе, але настойліва павышае свой агульнаадукацыйны культурнатэхнічны ўзровень. У гарадах і вёсках

(Працяг на стар. 3)

Мікола АРОЧКА

ЗЯМЛЯ

Я цябе, здаецца, ведаю спрадвек,
З першых дзён твайго жыцця зялёнага.
Бо з табою разам
рос твой чалавек
З клетачкі да розуму натхнёнага

І ва мне адбіўся
шлях адвечны твой —
Шлях каменны, бронзавы, сталёвы...
Мая памяць,
як папірусу сувой
І як водгалас легенд суровых.

Чалавецтва —
лепш лаўровага вянка
на круглай галаве зямнога шара.
Я ў жывым вянку —
пупышка для лістка,
Трапяткі пялёстак нашай мары.

Для пялёсткаў
даражэй за ўсё спакой
Ды яшчэ вясновы цёплы подых
Не парушце мары,
светлай і зямной
Што спрадвек цвіце
і прагне плоду.

ЖНІВА

Фота М. ТАРАСЕВІЧА

БЕЛАСТОЧЧЫНА МАЛАКОМ ПЛЫВУЧАЯ

У недалёкай будучыні Беласточчына мае адыграць ролю важнага мяснога і малочнага басейна нашай краіны. Спрыяюць гэтаму шырокія прасторы сенажацяў і пашы, на якіх зараз праводзіцца ўсебаковае загаспадараванне.

Таму важнае месца ў жыцці сялян займае арганізацыя скупкі малака, якою займаецца малочны кааператыў. Зараз налічвае ён у Беластоцкім ваяводстве звыш 100 тысяч членаў. Скупачныя пункты малочнага кааператыва прымаюць штораз больш малака ад сялян. Таму сістэматычна павінны развівацца і малачарні, якія перарабляюць скупленае малако. У апошнім часе ўсе малачарні Беластоцкага ваяводства атрымалі новае тэхнічнае абсталяванне, імпартаванае з ГДР, Галандыі,

(Працяг на стар. 4)

Яны з брыгады камуністычнай працы.

Алжыр — другі дзень незалежнасці

У большасці нашы погляды наконт разыходжанняў у Алжырскім фронце нацыянальнага вызвалення зыходзяць да здагадак. Ведаем толькі, што непаладкі паміж галоўнымі прадстаўнікамі двух палітычных напрамкаў — прэм'ерам Бэн Кедам і яго намеснікам Бэн Бэлі датычаць шляхоў развіцця незалежнага Алжыра.

Апублікаваныя апошнім часам праграмныя тэзісы Фронта адзінагалосна прыняты ў час чэрвеньскага пасяджэння Краёвай Рады Алжырскай Рэвалюцыі. Гэты факт пралівае шырэйшае святло на ўсю праблему ўспамянутых непаладак і разыходжанняў. Гаворачы аб прынцыпах палітыкі супрацоўніцтва паміж Алжырам і Францыяй, узгодненых у Эвіяи, у тэзісах сцвярджаецца: «Супрацоўніцтва гэтае ставіць нас ва ўмовы эканамічнай і культуральнай залежнасці. Забяспечвае таксама асаблівыя прывілегіі французам у Алжыры».

Мяркуючы паводле вышэй сказанага, даходзім да вываду, што прагрэсіўныя сілы ў алжырскай рэвалюцыі не маюць на мэце атрыманне толькі фармальнай незалежнасці, але патрабуюць неадкладнай ліквідацыі ўсякіх неакаланіяльных метадаў залежнасці. Зразумела, што эвіянскі дагавор, падпісаны ўрадам Бэн Кеды ў той час, калі Бэн Бэлі і яго чатыры таварышы знаходзіліся ў турме, дае Францыі палітычныя і гаспадарчыя гарантыі, якія ў сур'ёзнай меры абмяжоўваюць суверэнітэт Алжыра.

Прынятыя Радай Алжырскай Рэвалюцыі тэзісы з'яўляюцца лагічнай ацэнкай цяперашняй сітуацыі, з'яўляюцца праграмай барацьбы за поўны суверэнітэт. Сказана ў іх, што французскі ўрад намагаецца выкарыстаць палітычныя і грамадскія супярэчнасці ў Фронце нацыянальнага вызвалення, каб знайсці такім чынам выгадных саюзнікаў у выглядзе т. зв. «трэцяй сілы» супраць алжырскай рэвалюцыі. У сувязі з тым, у тэзісах указваецца на неабходнасць правядзення дакладнага аналізу слабасцей і памылак, якія складаюць «ідэйнае ўбоства Фронта, яго феадальныя схільнасці і дробнамяшчанскі дух у асяроддзі значнай часткі кадраў і моладзі»...

Відаць, што найбольш рэвалюцыйныя элементы Алжыра выступаюць з вострай крытыкай часткі ўласнага грамадства. Сведчыць гэта аб іх сіле і здольнасці дзейнічаць. У тэзісах сфармулявана таксама даволі ясная праграма прагрэсіўных грамадскіх рэформ. Адкідаецца арыентацыя на класічны буржуазны гаспадарчы лібералізм, які даводзіць да стану залежнасці ад імперыялізма. Гаворыцца аб патрэбе ўвядзення новай гаспадарчай палітыкі з удзелам рабочых у кіраванні прамысловасцю і перабудовай структуры вёскі.

Рада Алжырскай Рэвалюцыі прызнае, што адной з галоўных мэт дзейнасці з'яўляецца сельскагаспадарчая рэформа па прынцыпу «зямля тым, хто яе апрацоўвае». У праграме прадбачваецца м. інш. забарона гандляваць зямлёю, надзелы беззямельным, арганізацыя сельскагаспадарчых калектываў, як і дзяржаўных гаспадарак з удзелам работнікаў у іх кіраванні.

У праграме намечана таксама нацыяналізацыя сродкаў транспарту, страхавальных таварыстваў, банкаў і замежнага гандлю, а ў будучым — капальняў і энергетыкі. Імкнучыся да індустрыялізацыі краіны, праграма не дапускае магчымасці ўзнікнення эканамічнай базы для буржуазіі.

І яшчэ адна незвычайна важная справа. Замежная палітыка Алжыра, згодна з праграмай, будзе абгрунтавана на моцных сувязях з усімі краінамі Азіі, Афрыкі, Лацінскай Амерыкі, на развіцці тавараабмену з усімі сацыялістычнымі краінамі.

Цяпер становішча ясна, чаму Францыя незадаволена такімі пераменамі алжырскай рэвалюцыі.

УЛАДЗІМІР ЛАЗІНСКІ

Усеагульная забастоўка лясных рабочых у Белавежскай пушчы 10)

У палавіне студзеня забастовачны рух ахапіў усю тэрыторыю гміны Белавежа, заходнюю частку гміны Ласінкі, Масева, Сухаполя, Рудніцка і Шэрашэва.

«Работнік» за 21 студзеня паведамляў, што забастоўка ў Белавежскай пушчы ахапіла 3 тыс. малазямельных і беззямельных.

Сувязь паміж забастовачным камітэтам і пасобнымі мясцінамі, ахопленымі забастоўкай, была вельмі добрая, нягледзячы на тое, што забастовачная тэрыторыя расцягвалася на прасторы 70 км.

17 студзеня адбыўся ў Белавежы сход членаў прафесіянальнага саюза малазямельных сялян, на якім падведзена вынікі развіцця забастоўкі. Пасобныя дэлегаты выступілі са справаздачамі аб забастовачным становішчы ў іх аколіцах. Прынялі яны таксама рэзалюцыю аб пашырэнні забастоўкі на ўсіх вазакоў. У ёй выказвалі сваю непарушную волю вытрываць у барацьбе аж да канца.

Некалькі дзён пазней дырэкцыя дзяржаўных лясоў вымушана была капітуляваць. Яна ўступіла ў перагаворы з Цэнтральным забастовачным камітэтам.

Ацэнкай перагавораў і занялася першая канферэнцыя дэлегатаў малазямельных, якая адбылася 23 студзеня ў Белавежы. Выслухала яна справаздачу з перагавораў. Дэлегаты, як і ўдзельнічалі ў перагаворах, звярталі ўвагу, што прадстаўнікі дырэкцыі прапанавалі спярша спыніць забастоўку і толькі потым абмяркоўваць пытанне павышэння цэн.

Канферэнцыя адкінула прапанову лясной адміністрацыі. У прынятай рэзалюцыі рашуча выказвала волю, што не спыніць забастоўкі. Канферэнцыя яшчэ раз патрабавала павышэння на 50% заплаты для вазакоў і выраўнання аплаты рабочых, якія паходзяць з вёскі з аплатай беззямельных рабочых.

Праз пяць дзён адбылася наступная канферэнцыя. І гэтым разам у Белавежы. Удзельнічалі ў ёй дэлегаты з усіх вёсак, ахопленых забастоўкай. Абмеркавала яна прапановы дырэкцыі адносна павышэння цэн за выраб сыравіны. Цана за сасну мела павысіцца на 10%, за ліставы лес —

Студзеньская фаза забастоўкі

25%. Дэлагаты, аднак, адкінулі і гэтыя прапановы дырэкцыі. Патрабавалі яны яшчэ раз павышэння цэн на 50%.

Канферэнцыя гэта мела вялікае значэнне ў далейшым развіцці забастовачнага руху. Дэлегаты раз'ехаліся па вёсках і правялі там сходы членаў саюза малазямельных, заклікаючы іх да стойкасці ў барацьбе. Між іншым, ужо 29 студзеня такі сход адбыўся ў вёсцы Пеняжкі. Яе дэлегаты паінфармавалі аб выніках канферэнцыі ў Белавежы. На заканчэнне гэтага сходу звыш 100 удзельнікаў праспявалі «Інтэрнацыянал» і «Смела, таварышчы».

Мясцовыя ячэйкі КПЗБ, якія згодна з указаннямі ЦК КПЗБ аб'ядноўвалі ў адзіны фронт барацьбы ўсіх забастоўшчыкаў, нягледзячы на іх партыйную прыналежнасць.

Між іншым, Цэнтральны камітэт КПЗБ у сваёй адозве са студзеня 1933 года вітаў забастоўшчыкаў такімі словамі: «Няхай жыве забастоўка працоўных сялян у лясах Белавежскай пушчы да пераможнага канца!».

Звяртаў ён увагу на неабходнасць стварання забастовачных камітэтаў сумольна з беззямельнымі рабочымі пад агульным кіраўніцтвам. У склад яго павінны ўваходзіць найбольш ахвярныя працоўныя, нягледзячы на партыйную прыналежнасць. ЦК КПЗБ звяртаў увагу на неабходнасць паклікання агульнапушчанскага камітэта, арганізацыі масавай самаабароны, адбівання арыштаваных і інш.

Адозва заклікала бастуючых да выказвання пратэсту супроць ваенна-палявых судоў і пацыфікацыі на Гродзеншчыне і Палессі. Між іншым, у ёй гаварылася:

«У дзесятках вёсак Гродзеншчыны сяляне аказваюць адпор карным экспедыцыям, пры помачы якіх акупанты хочуць задушыць іх барацьбу супроць грабежніцтва зямлі. Атрады паліцыі і войска хочуць крывавай і зверскай пацыфікацыяй задушыць барацьбу сялян Палесся і Валыні. Пратэстуйце супроць мардавання вашых братоў, змагайцеся супроць пацыфікацыі на Палессі і Валыні, супроць ваенна-палявых судоў, шыбеніц і штрафных экспедыцый».

Да працоўных Заходняй Беларусі адозва звярталася, каб «не дапусцілі да змарэння голадам бастуючых у Белавежскай пушчы, якія змагаюцца ўжо трэці месяц. Высылайце ім грошы, хлеб, бульбу. Пратэстуйце супроць канфіскацыі харчоў. Высылайце харчы з самаабаронай, не дапускайце да канфіскацыі, адбівайце ўжо сканфіскаваныя. Дамагайцеся вызвалення арыштаваных сялян».

У шэрагу мясцовасцей дайшло да мітынгаў і дэманстрацый. Між іншым, у Навасадах бастуючыя прайшлі вёскай, несучы чырвоныя сцяг і транспарант з надпісам «Няхай жыве КПЗБ».

У студзені 1933 г. КПЗБ яшчэ ў большай ступені, чым гэта было ў снежні 1932 г., здабыла ўздзеянне не толькі на сялян, але таксама і на лесапільных рабочых.

Б. НІКІЦЮК

БЕЛАСТОЦКАЯ ХРОНІКА

16 ліпеня наведаў Беласток пасол Зямлі Беластоцкай віцэпрэм'ер Юльян Такарскі. Ён пазнаёміўся з рэалізацыяй ключавых інвестыцый ў горадзе і сустрэўся з выбаршчыкамі раёна Старасельцы.

*

20 ліпеня ў Акруговым музеі ў Беластоку адкрылася выстаўка п. з. «Яцьвеж у святле раскопак».

*

21 ліпеня ў тэатры імя А. Вянгеркі адбылася ўрачыстая ваяводская акадэмія, прысвечаная святкаванню 18-ай гадавіны вызвалення. З дакладам выступіў старшыня Прэзідыума ВРН Ежы Попка. На ўрачыстасці прысутнічала савецкая дэлегацыя з Гродна.

На акадэміі былі ўручаны ўзнагароды ад Прэзідыума ВРН за выдатныя дасягненні ў галіне распаўсюджвання культуры ў ваяводстве (7 індывідуальных і 3 калектыўныя). Клектыўную ўзнагароду атрымала «Лявоніха».

*

22 ліпеня ў Клюковічах (Сямяціцкі павет), па просьбе жыхароў гэтай вёскі, мясцовай школе прысвоена імя тутэйшага барацьбіта за народную ўладу Георгія Бурыча, які загінуў ад куль рэакцыі сямнаццаць гадоў таму. На сцяне школы ўмацавана мемарыяльная дошка. На ўрачыстасці прысутнічалі прадстаўнікі павятовых улад і арганізацый.

*

23 ліпеня ў Тэатры імя А. Вянгеркі ў Беластоку пачаліся выступленні тэатра аперэты з Быдгашчы, які прыехаў у Беласток з аперэтай «Парыжскае жыццё». Выступленні быдгаскага тэатра ідуць з вялікім поспехам.

Заўгель выкрывае Моніку

Вярнуўшыся з Мюнхена, Генрых, хоць ужо было позна, пайшоў да Лютца.

Гаўптман поўляжаў у ложку, падклаўшы пад галаву некалькі падушак. На невялічкім століку каля ложка стаяла талерка з закускаю, попельнічка і пляшка грапа. Пляшкі валяліся пад столікам і ложкам. Генрых ведаў, што Лютц ніколі ў адзіноцтве не піў.

— Што з табою, Карл? Ты захварэў?

— Захварэў? Не, я здаровы як ніколі!

Лютц узяў поўную пляшку і пачаў з яе піць.

— Ты што, з глузду з'ехаў?

— А ты б не страціў розуму, калі б на тваіх вачах Мілер пяць чалавек... з абрыву... а жанчыне — дзве кулі ў жывот... Разумееш, цяжарнай жанчыне! О, я не магу, не магу... я не магу гэтага забыць! — крыкнуў Лютц. Яго ўсяго трасло.

— Ляжы спакойна і паспрабуй заснуць.

— Заснуць... я ўжо тры ночы не магу заснуць! З таго часу, як Мілер...

— Маўчы! Я не хачу слухаць.

Не слухаючы Лютца, Генрых выцягнуў з кішэні парашок і падаў яго гаўптману.

— Што гэта?

— На сон.

— А ты дай мне лепш нешта такое, каб я заснуў навечна! Усё ж страшна ўласнай рукой пасылаць сабе кулю ў лоб!

Парашок памог. Праз паўгадзіны Лютц заснуў.

Генрых не адважыўся пакінуць яго самога, хоць быў моцна змучаны пасля дарогі. Ён лёг спаць на канапе ў пакоі Лютца.

Ноч прайшла спакойна, хворы не прачынаўся.

На другі дзень Лютц супакоіўся. Цяпер ён мог

спакойна расказаць, што прычынілася да яго хваробы. Выявілася, што Мілер вырашыў разваселіць Лютца і, не папярэдзіўшы ў чым справа, павёз яго на расстрэл пяці французаў, сярод якіх была цяжарная жанчына. Сцэна гэта так удзейнічала на гаўптмана, што, вярнуўшыся дамоў, ён злёг.

— Ты, разумееш, Генрых, мне сорамна насіць пасля гэтага мундзір афіцэра. А найбольш прыгнятае, што я павінен маўчаць, бо скажу я нешта, і то-такі Мілер сапхне мяне з абрыву, як тых французаў.

—Так, Мілер на гэта здатны...

— Я баюся пад Дзюнкеркам, я не трус. Але я хачу ваяваць, а не катаваць цяжарных жанчын!

Зазваніў тэлефон. Генрых падняў трубку.

— Гэта Гольдрынг і ёсць. Што?.. Зараз буду!

— Магчыма, Бог пачуў тваё малітвы, Карл, Мілера паранілі макі, ён просіць мяне і Заўгеля прыехаць да яго.

— Аказваецца, на свеце яшчэ засталося крыху справядлівасці!

У бальніцы Мілер коратка расказаў Генрыху і Заўгелю пра абставіны, у якіх яго паранілі. Учора раніцай вялікая група макі атакавала егерскую роту, што ахоўвала адзін з найбольш пераваў, разагнала яе і прарвалася з гор. Мілер апы-

СЛАЎНЫЯ ЛЮДЗІ ПАДЛЯШША

АЛЯКСАНДР КАРАВІЦКІ

1797 — 1864

Аляксандр Каравіцкі — вучоны правазнаўца, ад'юнкт рускага і літоўскага права Віленскага універсітэта, звычайны прафесар Маскоўскага універсітэта.

Аляксандр Каравіцкі нарадзіўся на Беласточчыне ў 1797 годзе. Пачаткова ён вучыўся ў піярскай Драгічынскай школе, а потым перайшоў у Беластоцкую гімназію. Пасля скончэння гімназіі ён накіраваў свае крокі ў Віленскі універсітэт. Там асабліва ён зацікавіўся правазнаўствам.

Віленскі універсітэт ён скончыў у 1816 годзе са ступенню кандыдата правоў. Каравіцкага аставілі пры Універсітэце. 25 мая 1821 г. зацвердзілі яго ў якасці магістра, а ў наступным годзе назначылі яго выкладчыкам грамадзянскага судаводства ў Віленскім універсітэце.

А. Каравіцкі ў 1824—25 навучальным годзе выкладаў рускае і мясцовае права. У 1826 годзе яму запрапанавалі чытаць лекцыі па мясцовым грамадзянскім праве. У сувязі з тым, што не было апрацаванай праграмы, ён сам яе падрыхтаваў і на гэтай падставе праводзіў свае даклады. Аднак няцоўга быў ён выкладчыкам мясцовага грамадзянскага права. Справа ў тым, што на гэту кафедру да працы прыйшоў Юзэф Ярашэвіч. Тады Каравіцкі ў 1827 годзе прыступіў да лекцыі па і крымінальнаму праву. На гэтай кафедры працаваў ён да моманту закрыцця Віленскага універсітэта, гэта значыць да 1831 года.

Прыкладна ў той час Аляксандр Каравіцкі апублікаваў шэраг навуковых сваіх прац па правадаўстве. Вось некаторыя з іх:

1. „Proces cywilny litewski", Wilno, 1826.
2. „Proces graniczny", Wilno, 1827.
3. „Porządek sądzenia spraw w Rządzącym Senacie i Radzie Państwa", Wilno, 1827.
4. Porządek sądowy kryminalny podług praw rosyjskich, z dodaniem odmian Guberniom zachodnim właściwych", Wilno, 1831.

(Працяг на стар. 5)

(Працяг са стар. 1)

Беларусі працуе 11.620 агульнаадукацыйных школ, 1.340 вячэрніх школ рабочай і вясковай моладзі.

Цяпер у рэспубліцы працуе 25 вышэйшых і 101 сярэдніх навучальных устаноў. За сямігодку навучальныя ўстановы рэспублікі выпусцяць 57 тысяч спецыялістаў з вышэйшымі кваліфікацыямі і 92 тысячы з сярэднімі.

Беларуская моладзь, як і моладзь усяго Савецкага Саюза, карыстаецца ўсімі багаццямі сацыялістычнай культуры. У рэспубліцы працуюць 20.082 бібліятэкі. У гарадах і вёсках Беларусі пабудавана 5.600 Палацаў культуры і клубаў. Пры іх створана звыш 18 тысяч калектываў мастацкай самадзейнасці, у якіх удзельнічае каля 300 ты- рускаму грамадзянскаму сяч маладых рабочых, калгаснікаў, інтэлігенцыі. Шматлікія з гэтых калектываў ужо дасягнулі ўзроўню прафесіянальнага выканання.

Мастацтва маладых атрымала шырокае прызнанне за межамі рэспублікі. Беларуская творчая моладзь паспяхова выступала на шэрагу міжрэспубліканскіх і ўсесаюзных фестывалях, а таксама за граніцай.

Беларуская моладзь пастаянна ўмацоўвае сувязі са сваімі замежнымі равеснікамі. Сяброўскія сувязі камітэт маладзёжных арганізацый БССР зараз падтрымлівае з маладзёжнымі арганізацыямі звыш 20 краін Еўропы, Азіі і Лацінскай Амерыкі. Мы з вялікай радасцю пасылаем сваіх прадстаўнікоў на VIII Сусветны фестываль моладзі і студэнтаў ў Хельсінкі, веручы ў тое, што гэты фестываль з'явіцца новым вялікім укладам міжнароднага маладзёжнага руху ў справу міру, дружбы і салідарнасці народаў ўсяго зямнога шара.

АРСЕНЬ ВАНІЦКІ
Старшыня камітэта маладзёжных арганізацый Беларускай ССР

ВЕСТКІ БССР

Студэнты Каўнаскага палітэхнічнага інстытута сярод беларускіх студэнтаў.

У Беларускім таварыстве дружбы і культурнай сувязі з зарубежнымі краінамі. Старшыня Прэзідыума таварыства Віталі Сцяпановіч Смірноў дзеліцца са студэнтамі і моладдзю Мінска сваімі ўражаннямі аб VI і VII сусветных фестывалях моладзі.

Балет П. Чайкоўскага «Шчаўкунчык». Сцэна з III акта ў выкананні Марыны Пятровай і Валянціна Давыдава.

нуўся на перавале выпадкова, але яму не заставалася нічога іншага, як таксама ўступіць у бой, падчас якога асколак партызанскай гранаты ўрэзаўся яму ў левую лапатку.

— Здарма, Ганс, вы ўмяшаліся ў гэту гісторыю, дык для вас усё гэта магло скончыцца куды горш, — з дакорам заўважыў Генрых. — А дзе ж была ахова перавала?

— Разбегліся... Цяпер ад макі можна чакаць усялякіх сюрпрызаў. Вельмі дрэнна, што я вымушаны ляжаць у той час, калі трэба дзейнічаць, і я, якраз, паклікаў вас, каб параіцца: ці варта прасіць начальства прыслаць кагосьці на дапамогу Заўгелю на час маёй хваробы?

Генрых кінуў позірк на намесніка Мілера. Шчокі лейтэнанта пакрыліся чырвонымі плямамі.

— Выбачайце, гер Заўгель, і вы, Ганс, калі я першым выкажу сваю думку. Мне здаецца, Ганс, што ваш намеснік можа цалкам справіцца з абавязкамі начальніка СД нават у такія трывожныя дні. Да таго ж і вы, трэба мець надзею, будзеце прыкаваны да ложка не на такі ўжо доўгі час. Звычайна, працы ў гер Заўгеля пабольшае, але ён заўсёды можа разлічваць на маю дапамогу.

— Я вельмі рады, Генрых, што мая думка збеглася з вашай Новы чалавек толькі ўскладніць

144

справу і адцягне Заўгеля ад асноўнай працы — давядзецца ўводзіць новага ў курс спраў, а гэта штука марудная... А за вашу прапанову дапамагчы шчыра ўдзячны! Прызнаюся, я на яе разлічваў.

Генрых і Заўгель развіталіся з Мілерам і вышлі са шпіталя.

— Я шчыра ўдзячны вам, барон, за высокую думку пра мае здольнасці! — сказаў Заўгель, сеўшы ў машыну.

— О, гер Заўгель, я толькі выказаў тое, што думаў і ў чым цвёрда перакананы! Скажу вам шчыра: пасада намесніка Мілера — маштабы для вас замалыя. Вы ведаеце, што мы з Гансам у вельмі дорбых адносінах, я вельмі цаню яго і люблю, але Мілер — гэта ўжо анахранізм, ён жыве выключна за рахунак старых заслуг і заступае шлях іншым! Слова «іншы» я разумею не ў прымітыўным значэнні. Гэта не проста малодшы і нават больш таленавіты працаўнік. Гэта зусім новая парода людзей, што нарадзіліся ў час найбольшага прабуджэння духа Германіі і таму нясуць у сабе ўсе адзнакі людзей цалкам новага складу.

— Вы, барон, тонкі псіхолаг і вельмі цікавы субяседнік. Яшчэ не так позна, і я быў бы рады, калі б вы зайшлі да мяне на гадзінку. Мы б прадоўжылі гэту гутарку за кубкам моцнай кавы.

145

— Кубак моцнай кавы і гутарка з чалавекам, які можа гаварыць пра рэчы філасофскага парадку, гэта такая рэдкая з'ява ў Сан-Рэмі! Таму я ахвотна прымаю вашае запрашэнне.

У невялікай трохпакаёвай кватэры Заўгеля пахла парфумамі і цыгарамі. На сцяне вісеў вялікі партрэт Ніцшэ.

Прыкмеціўшы позірк Генрыха, што спыніўся на партрэце, Заўгель патэтычна сказаў:

— Мой духоўны бацька! З ім я не разлучаюся ніколі! І з гэтымі кніжкамі таксама.

Заўгель падышоў да этажэркі і зняў з верхняй паліцы некалькі кніжак у пераплёце. Генрых адну за адной разгарнуў іх: «Па той бок дабра і зла», «Так сказаў Заратустра» і «Змярканне багоў» — Ніцшэ, «Майн кампф» — Гітлера.

«Ну і звалішча!» падумаў Генрых і яму здалося, што ад кніжак цягне гнілём. Захацелася на свежае паветра і Генрых пачаў было падшукваць прычыну, каб хутчэй пайсці, але ў гэты час дзяншчык прынёс каву, лімоны, пляшку лікеру.

(Працяг на стар. 7).

146

КАМУ ГЕКТАРЫ, КАМУ?

ГРН не выканала плана

У Мікалая Кананчука з пастаўкамі мяса дрэнна. З мінулых год не хапае 100 кг. ды столькі ж сама ў бягучым годзе. Удава, Марыя Ваўранюк таксама не ў лепшай сітуацыі са сваімі 14-мі гектарамі. Гаспадару Рыгору Новіку ўжо звыш семдзесят год... Ці ў іх ёсць дзеці? Ёсць. — А дзе яны? — Выехалі, няма, — суха адказалі мне ў Міхалоўскай грамадскай радзе. Пакінулі вёску. Ці вернуцца?... За Лявонам Данелюком ужо некалькі год 711 кг мяса; Іван Чэшаль — 561 кг. і 681 зл. грамадскага фонду. Аляксей Серада... Адзін у Варшаве, другі ў Беластоку, трэці... Па іх засталіся ў вёсцы ўжо толькі гектары і дзяржаўныя даўгі.

На планаваныя 261.606 кг. бульбы пастаўлена 222.909 кг. Збожжа планавалася 143.229 кг. і атрымана 123.642 кг. Якія розніцы, недаборы? Просты рахунак! — Сакратар ГРН ў Міхалове ў добрым настроі. (Няўжо прывычная справа?!) — Маем загаспадараваных 35 гектараў, так званых, пакінутых гаспадарак, — кажа. Звыш васьмідзесяці сялян падпісала з намі дагаворы аб арэндзе. Незагаспадараваных засталося (усяго!) 185 гектараў...

Толькі цяпер я зразумеў гэты «просты рахунак». Недаборы з'яўляюцца вартасцю паставак, прыпадаючых перш за ўсё на гэтыя гектары. Ёсць, а як жа, прытым і «несалідныя» гаспадары, аб якіх пісалася на пачатку...

Сяляне (гэтыя мясцовыя) наогул добра рэалізуюць пастаўкі мяса, збожжа, бульбы. Грамадская рада ў Міхалове матла б быць адной з найлепшых.

— Як бачыце, план сур'ёзна не выкананы, — на мом.нт усе змоўклі.

— У Пяньках на плошчы 72 гектараў пясчаных земляў праведзена пасадку лесу, — адазваўся сакратар. Я здзіўлена глянуў на яго не ведаючы, у чым справа. На тэрыторыі Міхалоўскай рады ёсць 525 га зямлі з так званага Паньствовага Фундушу Земі. Удалося загаспадарыць ўсяго 175 га. Далічыліся мы тут 249 га слабых, няўраджайных глеб, якія можна выкарыстаць толькі пад пасадку лесу.

— А рэшта? — вырвалася ў мяне запытанне.

— За абложныя, запушчаныя землі не вельмі так хто бярэцца, — нехта пачаў высняць. Па-мойму здаецца, што аблогі на Міхалоўшчыне можна ліквідаваць, праводзячы камасацыю глеб і тых «фундушовых», і тых пакінутых гаспадарак, а пасля перадаць ПГР-у ў суседнім Гарэнімаве. А інакш нічога не зменіцца...

Міжвольна падумаў я, што і ў гэтым годзе грамадская рада ў Міхалове не выканае плана паставак збожжа, бульбы...

*

Вечарам, ідучы вуліцаю Сянкевіча, наткнуўся каля брамы на ГСаўскі «Стар», нагружаны мэбляй і ўсялякімі клункамі.

У Беластоку прыбыла яшчэ адна сям'я...

САКРАТ ЯНОВІЧ

...ЛЯ КАРТЫ

Перад вачыма стракаціць карта ваяводства. На поўначы і поўдні белыя плямы; гэта нашы пушчы — Аўгустоўская і Белавежская. У цэнтры вялізныя балоты ракі Бобры. Не ўгледзіш тут ніводнай мясцовасці. Ва ўсе бакі рассыпаліся цёмназялёныя «выспы» — гэта змеліграваныя і загаспадараваныя сенажаці. Нярэдка побач іх «змейкі» чырвонай лініі — гэта раёны, прадбачаныя для меліярацыі ў бягучай пяцігодцы.

Тлумачыць інж. Антон Туроўскі, кіраўнік ваяводскага аддзела водных меліярацый.

«УСЯГО НА 24%...

...выкананы ў б. г. запланаваныя меліярацыйныя работы на тэрыторыі Гайнаўскага, Бельскага і

Беласточчына малаком плывучая

(Працяг са стар. 1).

Даніі, Швейцарыі і Чэхаславакіі. Гэтае абсталяванне вельмі дарагое і за яго трэба плаціць доларамі. Таму краёвая машынная прамысловасць намагаецца абяспечыць нашыя малачарні ўласнымі машынамі. Дзеля гэтага будуецца пад Варшавай фабрыку абсталявання для малочнай промысловасці і раз будоўваецца такую ж фабрыку ў Гнезне. Першыя маслабойкі выробу Гнезненскай фабрыкі, якія застасавана на Беласточчыне, здалі экзамен на выдатна і ў нічым не уступаюць падобным замежным машынам.

Беластоцкае ваяводства пастаўляе штодзень малако і малочныя прадукты такім прамысловым цэнтрам, як Варшава, Лодзь, а нават цэлай Сілезіі.

Шмат малочных вырабаў — асабліва масла і сыра ідзе з Беласточчыны за мяжу. Цэнтралі замежнага гандлю ў ліпені б. г. непасрэдна з малачарняў Беластоцкага ваяводства выслалі за мяжу тысячную тону масла. Беластоцкія малочныя прадукты ядуць англічане, чылійцы, грамадзяне абедзвюх германскіх дзяржаў і жыхары вялікай Афрыкі. Аб якасці нашых прадуктаў можа сведчыць факт, што мы змаглі вытрымаць вострую канкурэнцыю такіх традыцыйных пастаўшчыкаў малочных прадуктаў, як Данія, Галандыя і Швейцарыя.

Зараз асаблівую ўвагу кіраўніцтва малочных кааператываў звяртае на разбудову і забеспячэнне высокага санітарнага стану скупачных пунктаў. І ў тым выпадку шырока праяўляецца грамадская ініцыятыва сялян. Яны прызначаюць на пабудову новых скупачных пунктаў у сваіх вёсках па 3—4 грошы ад кожнага здадзенага літра малака.

Малочны кааператыў шчыра клапоціцца аб развіцці жывёлагадоўлі. Ён дае сваім членам доўгатэрміновыя пазыкі на пакупку пародзістых цялят і ўласнымі сіламі вядзе паказовую гадоўлю. Такую гадоўлю цялят на Беласточчыне, у прыватнасці, вядуць Бельскі і Сямяціцкі кааператывы. Апрача гэтага, малочныя кааператывы абяспечваюць на ўласны кошт ветэрынарнай парадай і кармовай падтрымкай усе гадаўляныя суполкі, якія арганізуюцца сярод членаў кааператыва. Зараз такіх суполак налічваецца на Беласточчыне каля 200. Аб узроўні дапамогі сялянам у развіцці жывёлагадоўлі наглядна можа сведчыць факт, што малочны кааператыў за тры апошнія гады перадаказаў гадоўцам у форме доўгатэрміновых пазык на пакупку пародзістага статку звыш 25 мільёнаў злотых. За гэтыя грошы можна закупіць статак, які складаўся б са звыш трох з паловай тысяч пародзістых, высокамалочных кароў.

ВІКТАР РУДЧЫК

...Т Р Ы

Трывожны гук сірэны на момант заэлектрызаваў жыхароў вёскі.

— Пажар! Гарыць! — пачуліся ўсхваляваныя воклічы.

Члены супрацьпажарнай каманды Чыжах, на Гайнаўшчыне, пачуўшы гук сірэны, кідалі працу і хутка накіроўваліся ў бок рэмізы. Мы з нецярплівасцю паглядалі на стрэлкі гадзіннікаў. Не прайшло яшчэ дзвюх мінут ад моманту ўключэння сірэны і ўжо ёсць першы «стражак». Гэта шафёр супрацьпажарнай каманды ў Чыжах Іван Ахрымюк.

Ён хутка расчыніў дзверы рэмізы, запусціў матор і выехаў супрацьпажарнай машынай на панадворак. А за ім хутка рушылі ўслед другія члены супрацьпажарнай каманды. Хто бег, хто на веласіпедзе, а хто і конна. Іван Сцепанюк пачуў сірэну, будучы ў полі. Ён тут жа пакінуў араць, адчапіў каня і на працягу некалькі мінут быў ужо каля рэмізы. Хуткасць у зборы пажарнікаў вырашае аб усім. Хутчэй збяруцца, хутчэй прыедуць на месца пажару, дык і хутчэй пагасяць пажар. Меншыя будуць страты. Абароняць другія пабудовы ад знішчальнай агнявой стыхіі.

А гэта наследнікі супрацьпажарнай каманды ў Чыжах.

Члены супрацьпажарнай каманды з Рудкі ў час акцыі.

Каменданта супрацьпажарнай аховы на Бельскі павет, грам. Дзярманскага, мы сустрэлі ў Вышках. Ён праводзіў гутарку на тэму супрацьпажарнай аховы летам і працы супрацьпажарных «троек» у вёсцы.

СЛОВЫ ЛЯЦЯЦЬ

Бадай што ў цэлай краіне няма нідзе такой дзікай раздробленасці зямлі, як у раёне вёскі Рагачы, ў Сямяціцкім павеце. Пяць, шэсць гектараў зямлі знаходзіцца там ў 40 альбо 50 кусках. Неаднойчы ў гаспадароў адзін кавалачак зямлі ад другога знаходзіцца ў адлегласці 10 кіламетраў. Вось, напрыклад, у Аляксандра Касьянюка 6 га ў 47 кусках, у Пятра Такаюка 6 га ў 56 кусках, у Уладзіміра Вішэнкі 5 га ў 55 кусках, у Вацлава Бурдана зямля ў 50 кусках (усе яны з Мікуліч). Апрача таго, у кожнай вёсцы гэтага раёна ёсць кусочкі зямлі, якія належаць да 10 або і больш вёсак. Так, напрыклад, на Мікуліцкім палетку сярод масы кусочкаў зямлі знаходзяцца кусочкі зямлі жыхароў Рагачоў, Мікуліч, Мядзвежыкаў, Баравікоў, Дашоў, Галубоўшчыны, Левашоў, Чаромухі, Навасёлак, Паўлава і гд.

У выніку гэтай раздробленасці гаспадары не могуць выкарыстоўваць сельскагаспадарчых машын, не маюць магчымасцей лепш гаспадарыць. Дабівае ўсіх празмерная беганіна з аднаго кусочка на другі. Людзі там даўно дамагаюцца камасацыі зямлі, даўно чакаюць яе, як, свайго роду, збавення.

Члены партыі ў Рагачах, Мікулічах, Мядзвежычах, Баравіках і іншых вёсках узнімалі справу раздробленасці на сваіх сходах. Накіроўвалі прапановы да павятовага камітэта партыі, да Прэзідыума ПРН. Аб гэтай справе неаднойчы гаварылася ў былым Прэзідыуме ГРН у Рагачах. Але гэта не давала ніякага выніку.

— Мы хочам павышаць узровень сельскай гаспадаркі, павышаць ураджаі на сваіх палях. Дапамажыце нам! Дапамажыце, каб пяць гектараў зямлі не знаходзілася ў 50 вузенькіх кусочках, — заяўлялі людзі на сходах і ў гутарках з павятовымі ўладамі. Але ўсё, як гарохам у сцяну. Гэтых просьбаў не чуюць у павеце. Ніхто там не турбуецца, што ў гэтых вёсках кожная жанчына мае жылякі на нагах ад празмернай хадзьбы. Як сцвярджаюць людзі гэтых вёсак, кожны там менш напрацуецца, чым находзіцца.

Ужо некалькі год гэтыя вёскі належаць да Прэзідыума грамадскай рады нарадовай у Мілейчыцах. Старшынёй Прэзідыума з'яўляецца малады энергічны чалавек, жыхар Мікуліч, Янка Вішэнка. Ён дакладна ведае хвалюючыя справы сваіх вёсак і не дае спакою павятовым уладам. Магчыма, што таму вельмі рэдка хто з павета прыязджае на сесію ГРН у Мілейчыцах. А калі ўжо хто і прыедзе, дык між іншымі справамі закранаюцца справы неабходнасці камасацыі зямлі ў Рагачах, Мікулічах, Мядзвежыках, Баравіках і гд. Радныя з гэтых вёсак, якія выступаюць на сесіі павятовай рады, гавораць ужо столькі год аб дзікай раздробленасці.

І вось урэшце павятовыя ўлады накіравалі ў гэтыя вёскі мернічага, які меў зрабіць дакументацыю і правесці камасацыю зямлі. Чатыры гады ён мерыў, штодзень дапамагалі яму людзі. Пасля ён выехаў. Ужо неўзабаве споўняцца чатыры гады ад яго выезду. Ізноў усё заціхла. І далей людзі клянуць сваю долю і абураны на мясцовыя ўлады. Хто хоць крышку арыентуецца ў сельскай гаспадарцы, дык кожнаму ясна, што так гаспадарыць немагчыма. Гэта вельмі добра ўяўляе сабе падрастаючае пакаленне. І таму адной з галоўных прычын масавага уцёку моладзі з гэтых вёсак з'яўляецца, менавіта, гэтая раздробленасць. Толькі на чыгунку пайшло працаваць больш 100 маладых людзей. А колькі ж з іх горнецца да іншых прац. Бо не толькі моладзь, але і ўсе жыхары ў выніку такога становішча не бачаць перспектыў паляпшэння свайго жыцця. У мінулым муселі сядзець і мучыцца на гэтых кусочках зямлі, бо не было іншага выхаду. Сёння іншы час. Ёсць куды пайсці да працы. І адыходзяць. Астаюцца толькі старыя.

БЕЛАСТОЧЧЫНЫ

Сямяціцкага паветаў, — гаворыць. Я запытальна паглядзеў на інжынера. — Бачыце, маем сур'ёзныя цяжкасці з наборам рабочай сілы. Асабліва на Гайнаўшчыне, дзе гаспадары праяўляюць малое зацікаўленне меліярацыяй...

За дзяржаўныя грошы адбываецца рэгуляцыя рэк,

„ЗМЕЙКІ", якія не палохаюць

выкапка равоў і, часткова, пасевы траў. Аднак загаспадар[ав]анне самых сенажацяў праводзіцца на гошт іх уласнікаў: зорыва, штучныя ўгнаенні, насенне. У суме, каля 2.700 — 3.000 зл. за гектар. Давоз работнікаў з іншых аколіц падаражае разлік.

А каб так самому зарабіць на аплату коштаў? Што?

ТОЛЬКІ Ў АДНЫМ...

...Беластоцкім павеце за бягучы год будуць праведзены работы вартасцю ў 13 мільёнаў злоты. Найбольшыя з іх праходзяць у раёне вёсак Цісоўка, Сафіполь, Рудня, Канавалы і рачулкі Руднік. Агулам сельская гаспадарка атрымае 2.721 гектараў зялёных угоддзяў... А Бельшчына — 500 га; Гайнаўшчына — 700 га. і Сямяціцкі павет — 4[0]0 га. Вось табе і параўнанне!

НЕ ПАПАДАЮЧЫ Ў ПЕСІМІЗМ...

...сачу за чырвонымі рыскамі. Выкрутаста абкружаюць яны Кляшчэлі. У наступным годзе пачнуцца тут меліярацыйныя работы. Кляшчэлі знаходзяцца ў Гайнаўскім павеце. ...Інжынер Тупоўскі зноў «абвёў» алоўкам вялікі абшар ад вёскі Вейкі да ўрочышча Пятухоўшчына, ніжэй Гарбачоўскае возера, угары Міхалова. Гады 1963 — 64 ліквідуюць і гэту «змейку». Пачварнымі фігурамі ўецца чырвоная лінейка ўздоўж ракі Сакалда — ад Сырожкава, праз Букштэльскую пушчу аж да Раздранкі пад Сакол[кай]. На другую вясну загудзіць стары бор ад ломату землечарпалак...

— Змейкі, змейкі... Малыя, авальныя, падоўжныя, сукастыя. Праходзяць праз назвы вёсак — Кнарозы, Новакорніна, Красное Сяло, Новаберазова, Ванева, Альмонты...

(ся)

ВОГА

Не прайшло і чатырох мінут, як каманда Чыжоўскай супрацьпажарнай аховы стаяла пры машыне ў поўнай гатоўнасці да акцыі.

Але на гэты раз абышлося без выезду. Алярм праведзена з мэтай праверкі гатоўнасці пажарнікаў. І як відаць, гатоўнасць у іх выдатная. За гэта чыжоўскія пажарнікі атрымоўваюць падзяку павятовага каменданта і радасна разыходзяцца да перарванай трывогай працы.

Супрацьпажарная каманда ў Чыжах існуе ад 1948 года. Належаць да яе 24 асобы. Усе яны перайшлі супрацьпажарную адукацыю першай ступені. Чыжоўская каманда адна з лепшых у павеце. Яна славіцца адданасцю ў акцыі і сваёй гатоўнасцю. Чыжоўскія пажарнікі часта удзельнічаюць у гашэнні пажару нават у адлеглых аколіцах, на тэрыторыях другіх паветаў. Яны ў любую пару, ці гэта дзень, ці ноч, калі пабачаць пажар, адразу сядаюць у машыну і едуць ратаваць маёмасць людзей.

Адной з найлепшых супрацьпажарных каманд Беласточчыны з'яўляецца супрацьпажарная каманда ў Рудцы, на Бельшчыне. Яна існуе тут ад 1944 года. Пробны алярм, які быў праведзены ў Рудцы, паказаў, што сапраўды гэтая каманда стаіць на высокім баявым узроўню. Збор каманды адбыўся на працягу 2 мінут. Не прайшло і 5 мінут, як каманда разварнулася, кожны стаў на сваім месцы і пушчана ваду на ўяўны аб'ект пажару. Аж прыемна глядзець на скаардынаваныя, пазбаўленыя ўсялякай непатрэбнай бегатні і мітусні, рухі стражакаў з Рудкі ў час акцыі. Каб толькі было так заўсёды, як на пробе.

В. БАРШЧЭЎСКІ

Іван Сцепанюк ужо некалькі год з'яўляецца членам супрацьпажарнай каманды ў Чыжах.

Супрацьпажарная каманда ў Рудцы пасля пробы.

РАЦЭПТ СУПРОЦЬ НУДЫ

Кленікі ў Гайнаўскім павеце — гэта вялікая вёска. Жывуць тут людзі, якія ўсё новае прымаюць хутка, але бываюць і такія, што глядзяць на яе не вельмі добрым вокам. Сёння хачу спыніцца над адной праблемай — над спортам, каб паказаць вёсцы яе магчымасці.

Вось адбылася тут у ліпені грамадская спартакіяда. На старце было 16 жанчын і 28 мужчын. Паабапал школьнай спартыўнай пляцоўкі сабралася многа людзей. Гэта ўжо аматары спорту — жыхары Кленік, якія прыйшлі пахваліць найлепшых, падтрымаць іх у барацьбе. І самае важнае тое, што гэтых любіцеляў з кожным днём больш. А як было раней? Калі я прыйшоў працаваць у Кленіцкую школу, дык моладзь спортам не займалася. Праўда, здараліся выпадкі, што гулялі ў валейбол, але гэта і былі толькі выпадкі. Вучні не мелі нават гімнастычных касцюмаў. Ды яшчэ і якое было здзіўленне, калі паставіліся такія вымаганні. Найгорш было з дзяўчынкамі, якіх пераконвалі бацькі, што гэтыя касцюмы непатрэбныя. Былі таксама пратэсты з боку дарослых, якія лічылі (зразумела не ўсе), што дзяўчыне не выпадае быць у гімнастычным касцюме, што гэта ганебна. А ніякай размовы не можа ўжо быць аб дарослых дзяўчатах. Аднак гэтыя цяжкасці засталіся пераадоленымі. І вось гэтыя ж дзяўчаты сталі адыгрываць важную ролю ў вясковым спорце. Школьніцы ўжо другі год трымаюць першынство па ручному мячу ў павеце, а ў гэтым годзе другое месца ў ваяводстве. І калі адбываліся элімінацыі на першынство павета, дык ў Кленіках сабралося некалькі сот людзей — любіцеляў спорту. А сярод іх знаходзіліся нават старушкі, якія раней былі найбольшымі праціўнікамі гімнастычнага касцюма. Гэта свед-

(Працяг на стар. 7)

Да экзамену прыступае Марыя Дамброўская з Плёсак (Бельскі пав.)

Фота — Тач.

НАСТАЎНІКІ НЕ ТОЛЬКІ ВУЧАЦЬ...

Сёлета на аддзяленні беларускай філалогіі Настаўніцкай студыі ў Беластоку да дыпломных экзаменаў прыступіла 16 студэнтаў. Тэматыка напісаных імі прац вельмі разнастайная. Настаўнік Сцяпан Жужаль з Катлоў (Бельскі павет) абараніў дыпломную працу на тэму — «Янка Купала, як перакладчык польскай паэзіі». Ніна Ануфрык, працавала над дыялектнымі асаблівасцямі вёскі Зубава. Аб даваеннаеўскім перыядзе творчасці Максіма Танка пісаў Міхась Майстровіч, кіраўнік школы ў вёсцы Сакі на Гайнаўшчыне.

Разам да гэтага часу закончыла беларускую філалогію 53 асобы. (ся)

АЛЯКСАНДР КАРАВІЦКІ 1797—1864

(Працяг са стар. 3)

Пасля закрыцця Віленскага універсітэта ўлады запрапанавалі А. Каравіцкаму працу ў другім аддзяленні Імператарскай канцылярыі па апрацоўцы і пошуках дакументаў, адносячыхся да гісторыі правадаўства Літвы, Беларусі ,Украіны і Расіі. Там Каравіцкі працаваў разам з Францішкам Малеўскім і Ігнатам Даніловічам.

11 чэрвеня 1841 года быў ён вызначаны ў якасці выконваючага абавязкі прафесара юрыдычных навук у Маскоўскім універсітэце. Чытаў ён таксама лекцыі для польскай моладзі, якая вучылася ў Маскоўскім універсітэце, па гісторыі дзяржаўнага, грамадзянскага і крымінальнага права Царства Польскага.

Аляксандра Каравіцкага '2 ліпеня 1845 года зацвярдзілі ў званні прафесара па кафедры грамадзянскіх, крымінальных і адміністратыўных правоў.

Пасля таго, калі ён атрымаў пенсію, пераехаў жыць у Варшаву, дзе і памёр у 1864 годзе.

мгр Васіль БЕЛАКАЗОВІЧ

Бібліяграфія і крыніцы.

1. J. Bieliński, Uniwersytet Wileński (1579—1831), t. I—III, Kraków, 1899—1900.
2. L. Sowiński, Rys dziejów literatury polskiej... podług notat. Aleks. Zdanowicza, t. V, Wilno, 1878, str. 164.
3. «Биографический словар профессоров Московского университета», ч. I., Москва.

НА ВЕЦЕР

Наступнай справай, якая хвалюе многіх людзей і якая сведчыць аб нейкай тупасці павятовых улад, гэта справа лесу. У раёне Рагачоў знаходзіцца каля 800 гектараў сялянскага лесу. Ён з'яўляецца ўласнасцю 24 вёсак. Найбольш лесу належыць да Рагачоў, Мікуліч, Мядзвежык і Баравікоў. Толькі ніхто не ведае там граніц свайго ўчастка лесу, ніхто не ведае дзе, каму і які кавалак павінен належаць. Прадзеды, купляючы ў пана гэты лес, таксама не ведалі сваіх граніц. Апрача таго, каля 200 гектараў лесу належыць да дзяржаўнага фонду зямлі. І так каля 1000 гектараў лесу здана на ласку лёсу. Увесь час гэты лес рубяць, нішчаць. Для цэлага павета ёсць мажлівасць бясплатна і бяскарна заехаць у лес вырубаць ці сплаваць тое, што яму падабаецца. Да той ступені тут нішчаць лес, што ён ужо стаў рэдзенькі. Там ніхто ў ГС-е не купляе вугалю, ніхто не бярэ яго пры здачы закантрактаванай жывёлы ёсць жа ж дармовы лес.

У справе лесу, у справе забароны яго знішчання звярталіся людзі да павятовых улад. Звярталі ўвагу на гэтую справу радныя мясцовай грамадскай рады. Але ўсе гэтыя словы былі кінуты на вецер.

— Калі хочаце лес ратаваць, найміце сабе стаража, — адказваюць у павеце на інтэрвенцыю знізу.

Праўда, пабыўшы на сесіі ГРН у Мілейчыцах, камендант павятовай міліцыі крыху зарэагаваў на скаргі і выслаў некалькі разоў міліцыю ў лес, каб яна напужала знішчальнікаў сасновых і бярозавых дрэў. І на гэтым усё скончылася. Далей нішчыць лес цэлы павет. І ніхто ад гэтых людзей не патрабуе ані асігнацыі, ані дазволу, ані нейкай аплаты за дровы, за матэрыял.

А да знішчэння лесу, гэтага цудоўнага дару прыроды, можна было б не дапусціць. Неабходная тут апека і дапамога павятовых улад, неабходнае разумнае, гаспадарскае вока.

І яшчэ адна справа, якая хвалюе жыхароў Рагачоў, Мікуліч, Мядзвежыкаў і іншых вёсак. У Рагачах ёсць будынак сямікласнай школы. Гэты будынак ужо валіцца.

— Калі бывае сільны вецер на двары, — расказвае сторож школы Лявон Баран, — дык тады пачынае ўсё трашчаць. — Калі гэта ноч, я лячу і буджу кіраўніка школы, які жыве на паверху і разам уцякаем. Здаецца, што вось-вось будынак разваліцца. Але бура праходзіць. Павыгінаюцца яшчэ больш бэлькі, трэснуць крокв[ы], яшчэ больш сядуць сцены, але пакуль што яшчэ не развальваецца. Ёсць пагроза, што будынак можа заваліцца падчас навучання дзяцей.

А ці аб гэтым не ведаюць у павеце? Аб гэтым добра ведаюць. З павета прыязджала камісія у мінулым і ў гэтым годзе і пастанавіла «лячыць мертвяка». У навучальных залах яны паставілі каля дваццаці падпораў, каб не паляцела на галовы столь. Нават атынкавалі з панадворку будынак. Каштавала гэта 25 тысяч зл. У гэтым годзе таксама прызначана 20 тысяч зл. на «лячэнне мертвяка».

І навошта гэта. За гэтую суму людзі пабудавалі б фундамент пад новую школу. Яны ж ужо даўно дэкларуюць вялікі ўклад на будову школы.

І дзе-як-дзе, але ў Рагачах ужо пара распачаць будову школы, а не астаўляць гэта на 1964 год. Там можа кожнага дня наступіць непапраўная трагедыя.

І апошняя справа з ліку важнейшых спраў гэтых вёсак. Неабходна там пабудова вясковай крамы. І з гэтым пытаннем ужо тры гады возяцца павятовыя ўлады і ніяк не могуць нават злёкалізаваць будову крамы, хаця людзі даюць задарам пляц.

І так, у гэтай аколіцы ёсць шмат спраў да вырашэння. Іх неабходна вырашыць як найхутчэй бо людзі там абураны, бо людзі бачаць, што так не павінна быць.

М. ХМЯЛЕЎСКІ

Прэзідэнт рэспублікі Ганы, Квамэ Нкрума.

Пахаванне правадыра

Гана — новая незалежная краіна. Узначальвае яе ўрад таленавіты палітык Квамэ Нкрума. (Значэнне і ўплыў яго выбягае далёка за межы Ганы). Гана зараз будуе прамысловасць, вялікую ўвагу ўдзяляе асвеце.

Адначасова Гана з'яўляецца, я б сказаў, вельмі афрыканскай краінай. Старыя традыцыі і звычаі вельмі тут замацаваліся. На вуліцах сталіцы пабачыць можна штодзень людзей у рознакаляровых народных касцюмах. У народных касцюмах прыходзяць на пасяджэнне члены парламента, у святы адзяваюць іх рыбаловы, а нават уласнікі легкавых машын.

Замілаванне да традыцый выражаецца не толькі ў народнай вопратцы. Прышэльца ў Гане вітаюць паданнем шклянкі вады. Захаваліся таксама розныя сямейныя, клановыя і пляменныя звычаі.

Вось як выглядае ў Гане цырымонія, звязана са смерцю і пахаваннем «вялікага правадыра». Трэба ведаць, што ў цэнтральна кіраванай дзяржаве існуе 108 маленькіх дзяржаў, якімі кіруюць «найважнейшыя правадыры». Яны традыцыйна цешацца агромным паважаннем сваіх падданых.

Цырымоніі бываюць розныя, у залежнасці ад племяні і аколіцы. Найбольш цікавымі з'яўляюцца цырымоніі ў плямён Акан, якія жывуць у сярэдняй Гане.

Калі такі правадыр знаходзіцца ўжо пры смерці, дык дыпламат гэтай маленькай дзяржавы, выконваючы абавязкі «галоўнага доктара», паведамляе аб набліжаючайся смерці каралеву, маці ўсіх іншых членаў каралеўскай сям'і, а пазней усе жонкі памёршага. Першым абавязкам маці з'яўляецца звільгатненне губоў паміраючага.

Пасля смерці правадыра, да моманту яго пахавання, нікому нельга гаварыць беспасрэдна аб гэтым сумным здарэнні. Выказванні аб памёршым маюць іншасказальны характар, напрыклад, «Правадыр пакінуў аколіцу», альбо «Зваліўся вялікі дуб» і іншыя.

Калі цела забальзаміравана (дзеля гэтага скарыстоўваюцца ўласцівасці некаторых раслін), спецыяльны сігнал вялікага дзяржаўнага бубна паведамляе, што вялікі правадыр распачаў свой пазажыццёвы шлях і тады пачынаюцца ўрачыстасці, звязаныя з пахаваннем.

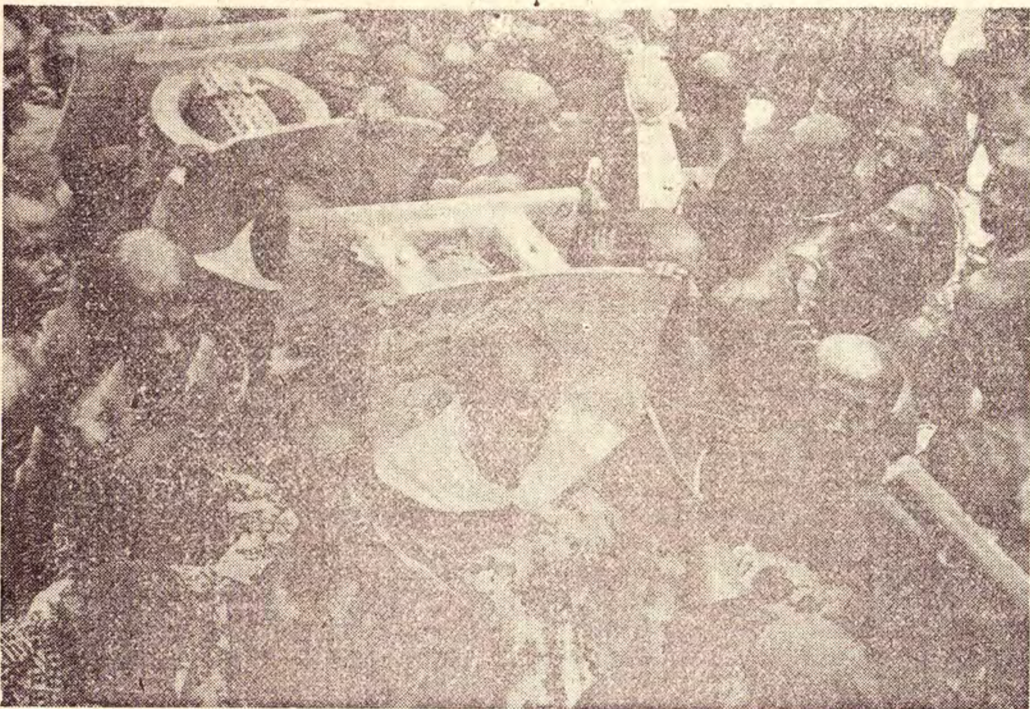
У гэты час мужчыны і жанчыны абавязаны зняць абутак і іці басанож, а таксама апрануць цёмную адзежу. Некаторыя твар і плечы малююць чырвоным колерам, на якім драўняным вуглём рысуюць чорныя палоскі.

Члены каралеўскай сям'і разам з дзяцьмі і ўнукамі брыюць валасы на галаве. Удовы па памёршым мужу збіраюць гэтыя валасы да новай, яшчэ нявыкарыстанай гліняной пасуды, а пасля рассыпаюць іх па дарогах. Брыццё галоў з'яўляецца сімвалам жалобы ва ўсёй Гане. Падчас урачыстасцей пахавання не ўдзельнічаюць дзеці і чужыя людзі. Тыя ж, якія ўдзельнічаюць у пахаванні, павінны цэлы дзень пасціць. Дазваляецца ім толькі піць пальмовае віно — нават вялікімі колькасцямі. Ад смерці правадыра да пахавання праходзіць пераважна тры дні.

Падчас пахавання правадыра прыносяцца яму ахвяры ў выглядзе баранаў, курэй і гусей, а таксама сабак. У дзень пахавання спецыяльныя жалобнікі — «амывачы душ» — упрыгожаныя пазалочанай вопраткай, вядуць членаў найбліжэйшай каралеўскай сям'і (а гэта сям'я накладае з пальмовых лісцяў вянкі) да магілы. Пахаванне адбываецца пераважна ноччу, перад світаннем. Жалоба працягваецца ў краіне аж да моманту выбару новага кіраўніка.

*

Дзяржавы правадыроў пасля рэформы ў Гане адменены. Правадыры не маюць ніякай адміністрацыйнай улады. Аднак яшчэ сёння яны маюць вялікі ўплыў на людзей. Зараз правадыры пануюць, але не ўраджуюць. Іх замест заступіла дзяржаўная адміністрацыя.

Адзнакай племянной улады правадыра з'яўляецца яго трон і троны яго жонак. Пераносяцца гэтыя троны вельмі ўрачыста з бічом у званы і з гукамі рога.

ЦУДОЎНЫ НАПІТАК

Каму трэба тлумачыць, што такое чай? Наўрад ці знойдзецца сям'я, якая абыходзілася б без гэтага напітку. Чалавек спяшаецца на работу, і гаспадыні не цяжка прыгатаваць яму шклянку чаю. Стаміўся чалавек, захварэў — перш за ўсё прапануюць яму чай. Ці выпадкова гэта?

Яшчэ ў глыбокай старажытнасці былі вядомы пажыўныя і лекавыя ўласцівасці чаю. Ён змяшчае да 3% кафеіну, які танізуе, узбуджае дзейнасць сэрца і нервовай сістэмы. Дубільныя рэчывы (таніны), якія змяшчаюцца ў чаі да 16%, умацоўваюць сценкі крывяносных сасудаў і спрыяюць накапленню ў арганізме аскарбінавай кіслаты, неабходнай для яго нармальнай жыццедзейнасці.

Вучоныя зацікавіліся чайнай раслінай і пачалі разглядваць таямніцы яе зялёнага ліста. Даследванні Інстытута фізіялогіі раслін Акадэміі навук БССР паказалі, што ў лісці чаю ёсць катэхіны — крыніцы вітаміна Р. Гэты вітамін садзейнічае ўмацаванню крывяносных сасудаў і спрыяе нармальнай іх пранікальнасці. Прэпараты, здабытыя з лісця чаю, даюць добрыя вынікі пры лячэнні сардэчна-сасудзістых захворванняў і некаторых форм гіпертанічнай хваробы. Сярод народаў, якія любяць піць зялёны чай, многа даўгажыцеляў, што да глыбокай старасці захоўваюць працаздольнасць.

Танцуючыя дэльфіны

Дэльфіны, на думку вучоных, належаць да самых разумных жывёл на зямлі. Яны вызначаюцца добрай памяццю, незвычайна вясёлым характарам і валоданнем незвычайнага музычнага слыху.

Амерыканскі натураліст, доктар Джон Лілі, які многа год займаецца дрэсіроўкай дэльфінаў, даказвае, напрыклад, што дэльфіны ўмеюць спяваць хорам, узіраючыся на

рухі рук дырыжора, умеюць наследаваць галасы і смех чалавека.

Музыкальнасць дэльфінаў выкарыстоўвае амерыканская танцоўшчыца Джульет Праўз. Яна падрыхтавала незвычайны нумар, дзе ў ролі яе партнёраў выступаюць дэльфіны, якія жывуць у агромным акварыуме «Марынленд» у Каліфорніі.

Па словах Джулет Праўз, дэльфіны аказаліся цудоўнымі партнёрамі.

Яны хутка зразумелі, што ад іх патрабуецца і выконвалі свае падскокі згодна з рытмам і тэмпам.

У ЗША існуе таксама вялікі акварыум на Фларыдзе. Фларыдскія дэльфіны ўмеюць граць у мяч, скакаць праз абруч альбо палку, паднятую некалькі метраў над вадою. Яны таксама навучыліся трымаць запаленую папіросу з вуснаў трэнера, які стаіць на лодцы альбо на трампліне.

Як гаворыць дрэсіроўшчык і апякун дэльфінаў Адольф Фарон, гэтыя жывёлы вельмі інтэлігентныя. Даказвае Адольф Фарон, што калі ён да сваіх выхаванцаў гаворыць басам, дэльфіны добра яго разумеюць.

МОДА

Касцюм на лета.

ПАРАДЫ НАШАГА ПРАЎНІКА

АБ АХОВЕ ЖЫВЕЛЫ

Законам караецца ўсялякі здзек над жывёлай. У чым можа праяўляцца гэты здзек? Ва ўжыванні да працы хворай жывёлы, кульгавай, раненай; забаронена біць жывёлу па галаве, ніжняй часткі бруха і па нагах. Нельга яе біць прадметамі, якія калечаць, або прычыняюць асаблівы боль.

Нельга нагружаць воз па-над сілу каня, або паганяць каня да бегу па-над яго сілы.

Пераносіць або перавозіць жывёлу і птушкі трэба такім чынам, каб яны не мучыліся.

Забаронена злоснае запужванне, або дражненне жывёлы, усялякае прычыненне ёй цярпення без патрэбы.

Парушэнне закону аб ахове жывёлы караецца штрафам да 3.000 зл., або арыштам да шасці тыдняў, ці ўрэшце, дзвюма гэтымі карамі. Калі здзекваюцца над жывёлай малалетнія, дык караюцца бацькі, або апекуны. Хто асабліва жудасным спосабам здзекваецца над жывёлай, дык караецца турмой ад 6 месяцаў да 1 года. На жаль, часта людзі абыякава адносяцца да здзекаў над жывёлай і закон у практыцы прымяняецца вельмі рэдка.

Усякая ўсячына

САМАЛЕ

У ЗША выпрабоўваюць самалёты, ... корпус і крылы выкананы цалкам з пластыку. Серыйная прадукцыя такіх самалётаў будзе залежыць ад вынікаў выпрабаванняў.

ДРЭВА — ЦУД

У Паўночнай Афрыцы расце цудоўнае дрэва, якое мае незвычайныя рысы. У яго кары знаходзіцца шмат фосфару, дзякуючы чаму вечарам выдзяляе яно яснае святло, пры якім нават можна чытаць кніжку. Насельніцтва называе гэтае дрэва «д'ябальскім дрэвам».

*

Самай буйной цеплавой электрастанцыяй Еўропы з'яўляецца Прыдняпроўская ГЭС, магутнасць якой сёлета даведзена да 1.2 мільёна кілават.

*

У СССР у сучасны момант распрацавана рад сістэм радыётэлефоннай сувязі для пасажыраў аўтамашын, цягнікоў, параходаў, самалётаў. Гэтыя сістэмы даюць магчымасць непасрэднага выкліку абанентаў гарадскіх тэлефонных сетак.

Трыбуна чытачоў

ЗА ЛЕПШЫЯ УРАДЖАІ

Сельскагаспадарчы гурток у Новым Ляўкове стварыўся ў мінулым годзе ранняй вясною. Зараз гаспадарыць у ім каля 30 членаў. За час свайго існавання ён шмат чаго зрабіў у вёсцы. Мінулым летам ён купіў агрэгат і рухавік. Гурткоўцы мелі з машын добры даход. У красавіку г. г. гурткоўцы купілі трактар, плугі некалькіскібовыя, культыватар, бульбакапалку, касілку і іншыя машыны. Першы свой трактар гурткоўцы даручылі свайму аднавяскоўцу Янку Харкевічу. Кваліфікацыі ён набыў у войску. Там вадзіў ён танк, цяпер з няменшым поспехам спраўляецца з магутным «Урсусам».

Члены гуртка не забываюць і аб навуцы і шмат чытаюць сельскагаспадарчых кніг. Выдзяляюцца тут М. Баканач, П. Саевіч, М. Скепка і іншыя.

Варта адзначыць вялікую ролю ў працы гуртка нашага аднавяскоўца, агранома М. Марчука. Яго парад ахвотна слухаюць сяляне.

Янка Цялушэцкі

РАЦЭПТ СУПРОЦЬ НУДЫ

(Працяг са стар. 5).

чыць аб тым, што людзі пераконваюцца з цягам часу, калі асабліва ўбачыць на ўласныя вочы дасягненні.

Школа ўдзейнічала на асяроддзе. І вось моладзь пачала іграць у валейбол, скакаць у даўжыню ці ў вышыню. Гэтай праблемай зацікавілася Павятовая рада ЛьЗС у Гайнаўцы, а асабліва грам. Віталіс Новік. І ў Кленіках заснаваўся новы гурток ЛьЗС. Ён ужо з першых дзён свайго існавання прыняўся за работу. Моладзь (маю на думцы, зразумела, дзяўчат і хлопцаў) з вялікай ахвотаю прынялася за трэніроўку. Гурток арганізаваў Грамадскую спартакіяду Тысячагоддзя. Тут варта адзначыць лепшыя вынікі. Сярод жанчын Аня Грыгарук прабегла 60 м за 9,1 мінуты і скочыла ў вышыню 130 см, а Ніна Кавальчук закінула дыск на 20 м. 49 см. Сярод мужчын: Уладзімір Грыгарук дыстанцыю 60 м. прабег за 8,4 мінуты, Мікалай Севастьянюк скочыў у даўжыню 5 м. 40 см., а ў вышыню 1 м. 55 см. Трэніроўкі, якія вядуць лёгкаатлеткі і лёгкаатлеты, напэўна будуць спрыяць лепшым вынікам.

Варта адзначыць, што ЛьЗС арганізаваў турнір па сталоваму тэнісу, дзе найлепшымі аказаліся Ніна Кавальчук і Эдуард Лясота. Цяпер валейбалісты паспяхова вядуць барацьбу на кубак «Дзенніка Людовэго». Яны выйгралі па 3:0 у ЛьЗС Трасцянка і ЛьЗС Ласінка. Сярод іх найлепшымі аказаліся Сцяпан Кот і Янка Антыпюк.

Гурток ЛьЗС мае добрую жаночую секцыю ручнога мяча. Шкада толькі, што яна не мае з кім іграць. Гэтым варта пацікавіцца. Мясцовыя актывісты палажылі шмат намаганняў, каб справы ў нас добра выглядалі. Сярод іх вылучыўся начальнік мясцовай пошты Сцяпан Кот, загадчык школы Эдуард Лясота, фельчар Яўгеній Краўчук і другія.

На нашых вёсках ёсць яшчэ многа таленавітай моладзі. Многа таленавітых малалеткаў пакідае спорт пасля заканчэння пачатковай школы. Тут маюць сур'ёзнае поле дзейнасці ЛьЗС, якія павінны больш зацікавіцца таленавітымі адзінкамі. ЛьЗС можа і павінна выхаваць многа добрых спартсменаў. А разам з гэтым павысіцца спраўнасць і здароўе нашай моладзі. Варта, каб больш гэтай праблемай цікавіліся СПР, там, зразумела, дзе яны існуюць. А павятовыя ўлады павінны арганізаваць спартакіяды СПР.

Добрая праца ЛьЗС, так як гэта бачым на прыкладзе Кленік, гэта яшчэ адна праява культурнага жыцця моладзі. Спаборніцтвы вабяць моладзь на стадыёны і жыццё становіцца больш вясёлым і разнастайным. Каб выгнаць нуду з нашых вёсак, арганізуйма гурткі ЛьЗС.

Аляксандр Закройшчык
Кленікі

ЦІ УСЁ ПАВІННА БЫЦЬ У МЯСТЭЧКАХ?

Пачынаючы ад гэтага года, гмінныя спулдзельні «Самапомац Хлопска» прыступілі да інтэнсіўнай разбудовы сеткі ўслуг для сельскай гаспадаркі. У сучасны момант існуе 189 пунктаў прамысловых услуг.

М. ін. існуе 6 шклярскіх майстэрняў, 3 электратэхнічныя варштаты, 7 часальных воўны, 45 бойняў і... 1 радыётэхнічная майстэрня. Малавата, праўда?

Крыху лепш выглядае справа з арганізацыяй пунктаў непрамысловых услуг. Усіх разам налічваецца іх 351 — у тым ліку 33 пазычальні будаўлянага абсталявання і 85 пазычальняў для гаспадынь. Ёсць 46 чышчальняў збожжа і 57 пунктаў хімічнай аховы раслін. Пры 5-ці ПЗГС-ах існуюць лабараторыі для даследаванняў над вільготнасцю, гатункамі і ураджайнасцю збожжа.

На жаль, усе гэтыя пункты ў большасці выпадкаў сканцэнтраваны пры сядзібах ГС-аў. Пераважна ў мястэчках. Але, як гаворыцца, горад далёка і... час не заўсёды ёсць. Ці усё павінна быць у мястэчках? (ся)

НАША БІБЛІЯТЭКА

Грамадская бібліятэка ў Ласінцы існуе ад 1950 года. Налічвае яна звыш 4000 кніг. Усе яны абложаны белай паперай і ляжаць на полках у дасканалым парадку. У бібліятэцы ёсць 900 беларускіх і 600 рускіх кніжак. Чытачоў — 300. Бібліятэка наша адкрыта чатыры разы ў тыдзень. Можна тут таксама пачытаць «Ніву» і «Зорку». Бібліятэкарам у нас з'яўляецца М. Жукавіцкі. Дзякуючы добрай працы карыстаецца ён у нашай вёсцы агульным прызнаннем.

Аляксей Данілюк
Ласінка

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1.
Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.
Warunki prenumeraty: miesiecznie — 2.40 zł. kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmuja wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.
Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wilcza 46 Nr konta PKO 1-5-100024
Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $ w Europie, 5 $ — w USA
Nakład 5000 Bltk F-3

Праграма
ад 30. VII.—5.VIII. 1962 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Człowiek z za biurka" (włoski), 31.07.—2.08. „Pokój przychodzącemu na świat" (radz.), 3—5.

Клешчэлі
„Drzwi stoją otworem" (jugosłowiański), 31.07.—2.08. „Gorsza miłość" (węgierski), 3—5.

Нававады
„Zuzanna i chłopcy" (polski), 4—5.

Нараў
„Statek z dynamitem" (rumuński), 1—5.

Нараўка
„Wiatr ucichł przed świtem" (jugosł.), 1—5.

Чаромуха
„Słońce wschodzi nad Bengalem" (pakistański), 31.07.—2.08. „Pokój przychodzącemu na świat" (radz.), 3—5.

Чыжы
„Salwa o świcie" (radz.), 1—5.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Zwykła historia" (radz.), 1—5.

Бранск
„Profesor Malmock" (NRD), 31.07.—2.08. „Majowe gwiazdy" (czeski), 3—5.

Орля
„Dotknięcie nocy" (polski), 1—5.

Райск
„Zaduszki" (polski), 1—5.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Światła na biegunie" (radz.), 31.07.—2.08. „Telegraficzny pojedynek" (rumuński), 3—5.

Міхалова
„Z soboty na niedzielę" (angl.), 31.07.—2.08. „Gorsza miłoć" (węgierski), 3—5.

Супрасль
„Pierwszy lot w kosmos" (radziecki), 31.07.—2.08. „Herszt" (franc.), 3—5.

Чорна Весь
„Wielki balet w Ameryce" (radziecki), 31.07.—2.08 „Telegraficzny pojedynek" (rumuński), 3—5.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„W pięknej Indonezji" (radziecki), 31.07.—2.08. „Portier z Lazurowego Wybrzeża" (franc.), 3—5.

Мілейчыцы
„Czekajcie na listy" (radz.), 31.07.—2.08. „Alba Regia" (jugosłowiański), 3—5.

Нурэц
„W obronie mojej miłości" (włoski), 31.07.—2.08. „Miłość powraca wiosną" (radz.), 3—5.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Kłopoty z miłością" (NRD), 31.07.—2.08. „Tajemnica szyfru" (rumuński), 3—5.

Сухаволя
„W krainie białej czapli" (węgierski), 31.07—2.08. „Jewdokia" (radz.), 3—5.

Шудзялава
„Dziewiąty krąg" (jugosł.), 1—5.

Янаў
„100 kilometrów" (włoski), 31.07.—2.08. „Zmartwychwstanie" (radz.), 3—5.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Wzgórze 905" (jugosł.), 4—5.

Новы Двор
„SOS Titanic" (angl.), 4—5.

Ружаны Сток
„W środku nocy" (USA), 4—5.

(Працяг са стар. 3).

Наліваючы чорную каву, Генрык і Заўгель доўга гутарылі на розныя філасофскія тэмы. Потым ад высокіх матэрый размова перайшла на тэмы больш жыццёвыя, на становішча, якое стварылася ў сувязі з актывізацыяй макі. Генрых паўтарыў сваю гатоўнасць дапамагчы Заўгелю, калі спатрэбіцца.

— Я з радасцю скарыстаю з вашых паслуг, барон, але спачатку я хацеў вас папярэдзіць... калі вы дазволіце, зразумела.

— О, прашу!

— Вы паводзіце сябе крыху неасцярожна, барон, і нават лёгкадумна ў выбары сваіх знаёмстваў...

— Што вы гэтым хочаце сказаць?

— А перагляньце ўсе свае схільнасці і скажыце — вы можаце паручыцца за ўсіх?

— Разумею, разумею, дарагі Заўгель, на што вы намякаеце! Дзякую за далікатнасць, але запэўніваю вас, у дадзеным выпадку трэба падыходзіць з іншай меркай! У маіх адносінах з жанчынамі я трымаюся адной — прыгожа гэта жанчына ці не. На мой погляд гэта адзіна мерка, з якой можна падходзіць да жанчын, бо яны, жанчыны, як і ваш звышчалавек, сталць на той бок дабра і зла!

— Вы так думаеце? А калі я скажу, што родны брат мадэмуазель Монікі французскі тэрарыст?

— Не можа быць!

— На жаль, гэта так. Учора на дольце адзін злоўлены макі паведаміў мне гэту цікавую падрабязнасць з біяграфіі мадэмуазель. Не выключана магчымасць, што і яна сама...

— Фу, як непрыемна! І добра, што вы мяне папярэдзілі! Трэба будзе прыглядзецца да яе...

— Я ўстанавіў за ёю нагляд ужо даўно — маю ўвагу прыцягнула тое, што яна надта часта ездзіць на электрастанцыю, нібы да свайго нарачонага, які там працуе слёсарам. Той макі, якога я дапытваў, працуе таксама на электрастанцыі. Ён кажа, што гэтыя сустрэчы нічога супольнага не маюць з каханнем.

— Я першы раз чую, што ў яе ёсць нейкі нарачоны. Дык вось чым тлумачыцца яе непрыступнасць! Не, гэта проста камічна, што маім сапернікам можа быць нейкі слёсар! Барон і слёсар! Ведаеце што, Заўгель, зрабіце мне прыемнасць, дазвольце пагаварыць з гэтым макі!

— Гэта вельмі лёгка зрабіць, але не сёння: ён згадзіўся даваць мне інфармацыю, і я ўчора адпусціў яго. Калі ён з'явіцца, я паведамлю вас.

— Прыкінуўцца такою наіўнай, скромнай... Ніколі не думаў, што жанчына можа так мяне ашукаць!

— Я хачу папярэдзіць вас, барон: усё, што я сказаў, пакуль наша з вамі тайна. Нават Мілер не ведае пра мае падазрэнні. Мы з вамі самі праверым, маюць яны нейкую падставу ці не.

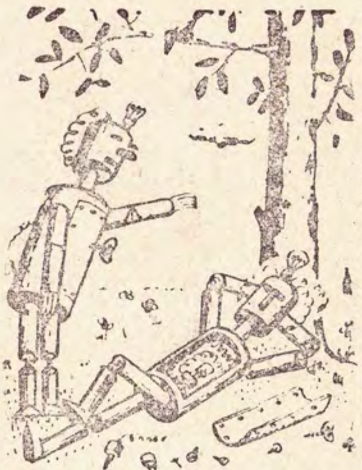
— Я лічу справай гонару дапамагчы вам у гэтым. І спадзяюся, што змагу хутка адудзячыцца вам, што вы адкрылі мне вочы.

Генрых развітаўся і пайшоў у гасцініцу.

Так, змагацца давядзецца, гэта ясна. І паядынак з Заўгелем у яго будзе зацяты. Калі той ўжо схапіўся за нітачку, якая ідзе ад клубка, то рана ці позна, а нітачка прывядзе яго да праўды. Калі яе не перарэзаць адразу!

(Працяг за тыдзень)

147 148 149

— Закрыйся, нехта ідзе!

ПАХВАЛІЎСЯ

Сустракаецца двое п'яніц.

— Ну, як табе паводзіцца?

— Ведаеш, браток, працую ў другім месцы. Зарабляю цяпер на два літры больш.

Прыслала Чэслава Мароз

ЦЯРПЛІВЫ

Маці, увайшоўшы на кухню, бачыць, што сын бінтуе палец.

— Небарака, — кажа пяшчотна маці, — што гэта ты зрабі[illegible] з пальцам?

— Ударыў яго малатком, — адказвае сын.

— А чаму ж я не чула, што ты плакаў? — здзівілася маці.

— Я думаў, што цябе ў хаце няма, — адказаў сын.

Прыслаў Уладзімір Красоўскі

САМААДСЛУГОЎВАННЕ

У ГАСЦЯХ

Прышоў кум куму наведаць. Кума наварыла рыбы, наварыла фасолі, падала на стол і пачала госця частаваць. Уплятае кум рыбу на абедзве шчокі, а на фасолю не глядзіць. Не па сабе стала куме, што кум так наваліўся на рыбу. Вось яна і кажа яму:

— Спрабуй, кум, фасолі.

— Не хачу. З мяне і рыбы хопіць.

— Рыба — та даражэнька!

— Затое на смак добра, — адказвае кум і ў вус не дуе.

Прыслаў Янка Клімюк

УСМЕШКІ ЧЫТАЧОЎ ВОЛЬЫКА

ДЗЯДУЛЕЎ МЁД

— Чаго ты плачаш, унучак?

— Пчала ўджаліла.

— Не плач, пчолкі табе мядку прынясуць.

— Не трэба мне іхняга мёду. Твой, дзядуля, мёд смачнейшы.

Даслаў Ф. Зайцаў

ЗДАГАДЛІВЫ АЎТАР

Рэжысёр пытаецца ў аўтара:

— Чаму ў вашай п'есе часта чутны [illegible]дкі і розныя сігналы?

— А гэта для таго, каб гледачы ў зале не маглі заснуць.

У ШАЎЦА

Кліент убягае злосны да шаўца:

— Вашы боты, за якія я заплаціў 500 зл., ужо пасля некалькіх месяцаў зусім расплыліся.

Шавец: — Вашы грошы расплыліся ў мяне на другі дзень.

Прыслаў Віктар Харкевіч

САМАНАД[illegible]ЕЙНЫ ПАСАЖЫР

Машыніст рэзка затармазіў цягнік. Пасажыр, які спакойна драмаў, зваліўся з лаўкі і прамовіў:

— Во, гэта дык упаў, — аж цягнік спыніўся!

Даслаў В. Гусціновіч

У СУДЗЕ

Суддзя: — Ну, што ж, кралі вазы, кралі і трапілі за краты.

Абвінавачаны: — Я ж, высокі судзе, украў толькі адзін воз.

Суддзя: — За гэта вы атрымаеце 8 месяцаў арышту і 4 тысячы.

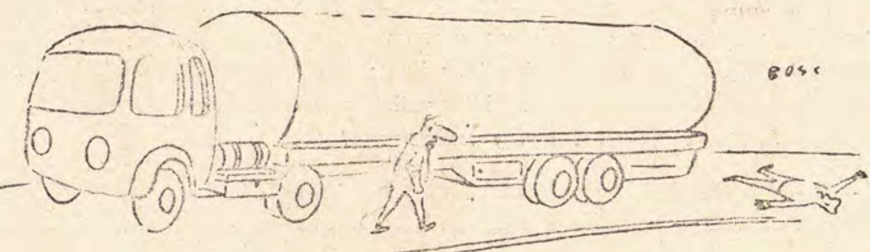
Абвінавачаны: — Але ж, высокі судзе, не хачу я гэтых 4 тысяч і сядзець за кратамі 8 месяцаў. То ж за гэты час я больш зараблю.

Прыслаў Рыгор Ляшэўскі

ПАХВАЛІЎ

КРЫТЫК (да аўтара). У вас ёсць вершы самабытныя і глыбокія. Але глыбокія не самабытныя, а самабытныя — не глыбокія.

Даслаў Р. Чашніцкі

— Маеце шчасце, што цыстэрна была пустая!

Песні па заяўках

По просьбе Галіны Сарачынскай з Валіл і Леанарда Гайдучэні з Веяк, Беластоцкага павета, змяшчаем сучасную савецкую песню.

Песня молодых соседей

Слова Н. Доризо   Музыка А. Островского

В тихом городе своём
По соседству мы жывём,
Наши окна друг на друга
Смотрят вечером и днём.

Рядом наших два крыльца,
Два зелёных деревца.
По соседству бьются рядом
Наши жаркие сердца.

У тебя в окошке свет,
От него покоя нет.
В том окне, как на экране,
Твой знакомый силуэт.

Хоть пора мне спать давно,
Всё смотрю в твоё окно...
Если б длилось бесконечно
Это чудное кино!

КУР'ЁЗЫ

Нядаўна прэзідэнта Кенедзі запыталі, чаму ён ажаніўся са сваёй жонкай? Прэзідэнт адказаў: «Ажаніўся з ёю таму, што рабілася яна вельмі добрым журналістам. Пачала пагражаць маёй кар'еры і трэба было за ўсякую цану гэтага пазбегнуць».

*

Італьянец Адрыяна Польтранеры, які служыў у арміі, прыслаў сваёй нарачонай на працягу аднаго года 1200 лістаў і 1500 паштовых карт.

*

Выступаючы супроць аргументаў, што многажэнства скарочвае жыццё мужчыны, адна інданезійская газета пісала: «Не можаш сабе ўявіць больш мілай прычыны смерці».

—Вы, жанчыны, усе аднолькавыя, хочаце бавіцца ў хованкі, а на самай справе меціце, каб выйсці замуж.

Долары коцяцца

Убег Кастусь, бы бомба. Сакратар грамадскай рады ад нечаканасці нават галаву ўцягнуў у плечы.

— Ты, сакратар, сядзіш тут, — напусціўся Кастусь, — а да нас заграні́чны турыст едзе. Не просты турыст, а выпханы доларамі швейцарскі фабрыкант.

— Лясун з ім, мяне гэта не датычыць, — адказаў сакратар.

— Галава твая барабанная, сакратар. Дзяржаве патрэбна валюта. З банка тэлефанавалі, каб мы прынялі чужаземца як трэба. Банк аплачвае расходы па ўтрыманню фабрыканта — вегетарыянца, — выказаўся Кастусь.

— Добра! Хай лопае бульбу з кіслым малаком, нічога не маю супроць, — згадзіўся сакратар.

— Трапіў пальцам у неба! Фабрыкант прызвычаіўся ў Швейцарыі да абеда з пяці блюд. Напрыклад, суп гароднінны з піражком з сырам, катлетка бульбяная з таматным соўсам і [illegible]ым гарошкам, потым яблыка запечанае з сырам і смятанай, затым дэсерт.

— Фью! — свіснуў сакратар, і, вышаўшы з-за стала, сказаў: — Я гэтаму гарод[illegible]аму турысту не буду разводзіць тут Швейцарыі, у мяне з дзяржаўнымі пастаўкамі цяжкасці...

— Ты, сакратар, не скачы, а то нагу зломіш, калі дырэктар банка паскардзіцца ў павятовую раду. — папярэдзіў Кастусь і дадаў: — Прапаную пасяліць швейцарца да цёткі Глафіры. Дом у яе прасторны, драўляны, у пакоі смалой пахне, спаць будзе турыст на пярынах, а вегетарыянскі стол Глафіра падрыхтуе.

— Чорт з ім, хай ідзе да Глафіры, — згадзіўся сакратар і Кастусь пабег на пошту гаварыць з банкам.

Праз тры дні прыехаў швейцарац, ружовы, укормлены, бы парсюк, са скураным чамаданам і фотаапаратам на пузе. Мармытаў нешта па-нямецку і Кастусь хутчэй адтарабаніў турыста да цёткі Глафіры, хай, маўляў, яна вывучае нямецкую гаворку.

Жыў у нас гэты чужаземец, як божая кароўка, без турбот. Лазіў па вёсцы і ля возера, фотаапаратам пстрыкаў, дзяўчын нашых скубаў. Дзеўкі адбіваліся, турыст ёжыўся і хваліў: «Дайце, рус фройлін, дайце [illegible]». Дзеўкі смяяліся, а швейцарац языком мляскаў. Па-нашаму гэта выходзіла: бачыць вока, ды зуб не бярэ.

Праз два тыдні прышоў швейцарац да сакратара, пататтаўся, закракаў па-свойму. Сакратар рукі развёў: — Выбачайце, — кажа, — не разумею па-вашаму.

Тады швейцарац пачаў рухаць сагнутымі ў локцях рукамі і загудзеў: ту-ту, чах-чах!

Народ у нас здагадлівы. Зразумелі мы — ад'язджае турыст і правяло[illegible]сці на станцыю. Тут раптам су[illegible]ся з нашым [illegible]зем, студэнтам другога курса. Д[illegible]шыся [illegible] справа, Алесь прыстаў да швейцарца і [illegible] па-нямецку. Турыст абрадаваўся, [illegible] родную ўбачыў, і так гутарылі аж да ад'езда цягніка.

Памахалі мы шапкамі чужаземцу, потым пытаем Алеся, аб чым гутарку [illegible] з фабрыкантам.

— Не фабрыкант гэта, [illegible] служачы экспедыцыйнай канторы, — вытлумачыў Алесь. — Турыст астаўся б далей ў нас, ды за [illegible]. Скардзіўся, што народ тут дзіўны [illegible] кормяцца, а швейцарац любіць свініну і [illegible] катлеты ды косці мазгавыя.

— Чакай, Алесь, швейцарац быў жа вегетарыянцам, — кажа Кастусь.

— Фабрыкант з Ш[illegible] вегетарыянец, паехаў у Белавежскую пушчу, [illegible] возера.

Вось дык гісторыя! [illegible], людзі добрыя, мы яшчэ не падрыхтаваліся да прыёму заграні́чных гасцей, таму долары ад нас адкачваюцца.

Дзядзька Лявон